

Dešimtainę trupmeną dalijame iš natūralaus skaičiaus (5 klasei)

• Dešimtainė trupmena iš natūralojo skaičiaus dalijama taip:

- Dalijama kaip natūralusis skaičius iš natūralojo skaičiaus.
- Dalinyje padalijama sveikoji dalis (iki kablelio), tada dalmenyje dedamas kablelis ir toliau dalijama trupmeninė dalis.
- Jei gaunama liekana, prie jos prirašomas nulis ir dalijama toliau.

$$\begin{array}{r} \text{dalinys} \\[-1ex] 124,2 \end{array} \overline{)12 \quad 10,35} \quad \begin{array}{l} \text{daliklis} \\[-1ex] 12 \\[-1ex] -12 \\[-1ex] 0 \end{array}$$

dalmuo

sveikoji dalis pada-
lyta, rašome kablelį

$$\begin{array}{r} 42 \\[-1ex] 36 \\[-1ex] -36 \\[-1ex] 0 \end{array}$$

prie liekanos
prirašome nulį

$$\begin{array}{r} 60 \\[-1ex] 60 \\[-1ex] -60 \\[-1ex] 0 \end{array}$$

- Skaičių dalijant iš 10, 100, 1000 ir t. t., kablelis perkeliamas į kairę per tiek skaitmenų, kiek skaičius, iš kurio dalijama, turi nulių.
- Prisiminkime, kad dalyba iš nulio (nulis – ne natūralusis skaičius) negalima. Nulį dalijant iš bet kurio skaičiaus visada gaunamas nulis.

$$263,4 : 100 = 2,634$$

du nuliai, todėl per dvi vietas

4,3 : 0 = dalyba negalima,
bet 0 : 4,3 = 0.

Pavyzdžiai

- ① Padalykime kampu:
24,6 : 2.

$$\begin{array}{r} 24,6 \end{array} \overline{)2} \quad \begin{array}{r} 12,3 \\[-1ex] 12 \\[-1ex] -12 \\[-1ex] 0 \end{array}$$

Ats. 12,3.

- ② Apskaičiuokime skaičių
55,26 ir 9 dalmenį.

$$\begin{array}{r} 55,26 \end{array} \overline{)9} \quad \begin{array}{r} 6,14 \\[-1ex] 54 \\[-1ex] -12 \\[-1ex] 9 \\[-1ex] -36 \\[-1ex] 36 \\[-1ex] -36 \\[-1ex] 0 \end{array}$$

Ats. 6,14.

- ③ 14 vienodos masės monetų sveria
42,98 g. Kokia vienos monetos masė?

$$\begin{array}{r} 42,98 \end{array} \overline{)14} \quad \begin{array}{r} 3,07 \\[-1ex] 42 \\[-1ex] -36 \\[-1ex] 98 \\[-1ex] -98 \\[-1ex] 0 \end{array}$$

Ats. 3,07 g.

4

$$\begin{array}{r} 253,6 \end{array} \overline{)8} \quad \begin{array}{r} 31, \\[-1ex] 8 \\[-1ex] -5 \\[-1ex] 5 \end{array} \quad \longrightarrow \quad \begin{array}{r} 253,6 \end{array} \overline{)8} \quad \begin{array}{r} 31,7 \\[-1ex] 8 \\[-1ex] -56 \\[-1ex] 56 \\[-1ex] -56 \\[-1ex] 0 \end{array}$$

Rašome kablelį
ir dalijame toliau

Nepamirškite, mokomės dalinti kampu!

Uždavinius spręskite sąsiuvinyje ir užpildykite pateiktas uždavinio sprendimo formas!

Vaizdo pamoka:

<https://www.youtube.com/watch?v=CWjq6xFreGk>

1. Kuriuo atveju – A, B, C ar D – dešimtainė trupmena 13,6 padalyta iš 4 teisingai?

A)
$$\begin{array}{r} 13,6 \\ - 8 \\ \hline 5 \\ - 4 \\ \hline 16 \\ - 16 \\ \hline 0 \end{array}$$

B)
$$\begin{array}{r} 13,6 \\ - 12 \\ \hline 16 \\ - 16 \\ \hline 0 \end{array}$$

C)
$$\begin{array}{r} 13,6 \\ - 12 \\ \hline 16 \\ - 16 \\ \hline 0 \end{array}$$

D)
$$\begin{array}{r} 13,6 \\ - 12 \\ \hline 1 \\ - 0 \\ \hline 16 \\ - 16 \\ \hline 0 \end{array}$$

2. Padėkite kablelius dalmenyse:

a)
$$\begin{array}{r} 3,6 \\ - 3 \\ \hline 6 \\ - 6 \\ \hline 0 \end{array}$$

b)
$$\begin{array}{r} 84,2 \\ - 8 \\ \hline 4 \\ - 4 \\ \hline 2 \\ - 2 \\ \hline 0 \\ - 20 \\ \hline 20 \\ - 20 \\ \hline 0 \end{array}$$

c)
$$\begin{array}{r} 147,21 \\ - 14 \\ \hline 7 \\ - 7 \\ \hline 2 \\ - 2 \\ \hline 0 \\ - 21 \\ \hline 21 \\ - 21 \\ \hline 0 \end{array}$$

d)
$$\begin{array}{r} 585,75 \\ - 45 \\ \hline 135 \\ - 135 \\ \hline 75 \\ - 75 \\ \hline 0 \end{array}$$

3. Padalykite.

a)
$$\begin{array}{r} 10,5 \\ - 10 \\ \hline 5 \\ - 5 \\ \hline 0 \end{array}$$

b)
$$\begin{array}{r} 17,2 \\ - 17 \\ \hline 2 \\ - 2 \\ \hline 0 \end{array}$$

c)
$$\begin{array}{r} 48,32 \\ - 48 \\ \hline 32 \\ - 32 \\ \hline 0 \end{array}$$

d)
$$\begin{array}{r} 38,4 \\ - 38 \\ \hline 4 \\ - 4 \\ \hline 0 \end{array}$$

4. Naudodamiesi paveikslėlio duomenimis, apskaičiuokite, kiek kainuoja:
 a) vienas indelis jogurto; b) viena skardinė gėrimo.

Užrašykite veiksmą:

Ats.: Eur

Užrašykite veiksmą:

Ats.: Eur

5. Padalykite, o tada suformuluokite taisyklę, kaip dešimtainę trupmeną galima padalyti iš 10, 100, 1000, ...

$$42,3 : 10 = 4,23;$$
$$42,3 : 100 = 0,423;$$
$$42,3 : 1000 = 0,0423.$$

a) $215,8 : 10 =$ b) $34,7 : 10 =$ c) $2,3 : 10 =$
 $215,8 : 100 =$ $34,7 : 100 =$ $2,3 : 100 =$
 $215,8 : 1000 =$ $34,7 : 1000 =$ $2,3 : 1000 =$

6. Kokius skaičius jrašytumėte vietoj langelių:

a) $3,33 : \square = 0,333$; b) $\square : 10 = 24,45$; c) $\square : 100 = 1$;
d) $0,15 : \square = 0,015$; e) $\square : 1000 = 1,0529$; f) $6,52 : \square = 0,00652$?

7. Lukas naujiems mokslo metams parduotuvėje pirko sąsiuvinį:

12 vnt. liniuotų už 2,40 Eur;

8 vnt. languotų už 1,20 Eur;

6 vnt. piešimo – už 1,50 Eur.

Kurie sąsiuviniai pigiausiai? Pažymėkite.

8. Per 4 darbo dienas Linas uždirbo 217 Eur. Koks buvo Lino vienos dienos uždarbis?

Ats.: Eur

9. a) Apskaičiuokite kvadrato kraštinės ilgį, jei jo perimetras lygus 21,2 dm.

Ats.: $a =$ dm

- b) Apskaičiuokite stačiakampio plotį, jei jo ilgis yra 6 cm, o plotas lygus 15 cm^2 .

Ats.: $b =$ cm

10. Kamilė dėlioja kiaušinius į dėžutes. Jų turi devyniasdešimt aštuonis. Kiekvienoje dėžutėje telpa po 6 kiaušinius. Kiek mažiausiai dėžučių reikia visiems kiaušiniams sudėti?

Užrašykite sprendimą.

Ats.: dėžučių.

Darbo įsivertinimas